CORINA SIMIONESCU

A doua șansă în educație

Ghid metodologic pentru profesori

ISBN 978-630-95356-1-0
EDITURA CARTEA VRÂNCEANĂ
2026

Corina Simionescu

A DOUA ȘANSĂ ÎN EDUCAȚIE

Ghid metodologic pentru profesori

Editura Cartea Vrânceană
Focșani, 2026

Referent științific
Prof. dr. Florentina Ciomaga

Colaboratori
Prof. gr. I Alina Dima
Prof. înv. primar gr. I Claudia Vornicu

ISBN 978-630-95356-1-0

Editura CARTEA VRÂNCEANĂ

Casa Corpului Didactic ”Simion Mehedinți” Vrancea

Str. Eroilor, Nr.2, Focșani, Vrancea

FOCȘANI, iulie 2026

Tehnoredactare computerizată și coperte: Corina Simionescu

Întreaga responsabilitate privind originalitatea lucrării aparține autorului.

Cuprins

Introducere 7

Capitolul I. Structura și funcționarea programului ”A doua șansă în educație” 12

A. Repere metodologice pentru cadrele didactice 12

1.1. Grupul-țintă și procesul de înscriere 12
1.2. Documentația necesară 12
1.3. Organizarea procesului de învățământ 13
1.4. Trasee educaționale în ADS Secundar 13
1.5. Evaluarea și recunoașterea competențelor 14
1.6. Curriculum și sprijin suplimentar 15
1.7. Finalizarea și certificarea studiilor 16

B. Sinteza planurilor-cadru și a programelor școlare pentru învățământul gimnazial (Actualizate în 2024) 17

Programul „A doua șansă” în Învățământul secundar inferior 17
1. Cadrul legislativ și evoluția reglementărilor 17
2. Structura curriculară și planurile-cadru 18
3. Oferta națională de discipline opționale 18

C. Fundamentarea Strategiei de integrare a disciplinelor opționale din Oferta Națională în Curriculumul la Decizia Școlii (CDȘ) 19

1.1. Contextul strategic al flexibilizării curriculare în învățământul gimnazial 19

1.2. Cadrul normativ și evoluția planurilor-cadru (2016-2024) 20
1.3. Analiza tematică a ofertei naționale de discipline opționale 22
1.4. Evaluarea impactului asupra profilului absolventului de gimnaziu 24
1.5. Incluziune și diversitate în oferta națională (programe speciale) 25
1.6. Concluzii și recomandări pentru selecția CDȘ 26

Sugestii 27
1. Bun venit în echipa exploratorilor 27
2. Ce sunt ariile curriculare? 28
3. Aria „Limbă și Comunicare” - Arta de a-ți face vocea auzită 28
4. Aria „Matematică și Științe ale Naturii” - Codul secret al universului 29
5. Aria „Om și Societate” - Cum Construim Lumea Împreună 30
6. Ariile „Arte”, „Tehnologii” și „Sport” - Talent, Energie și Inovație 31
Informatică și TIC 31
Educație tehnologică și aplicații practice 31
7. Consiliere și dezvoltare personală - Busola ta interioară ... 32
8. Curriculum la decizia elevului - Alege-ți propriile aventuri 32
9. Mesaj de final: Ești gata de start! 33

Mic ghid pentru disciplinele opționale (CDȘ) 34
1. Introducere. Dincolo de trunchiul comun – Super-puterea alegerii tale 34
2. Harta universului opțional - categorii și teme moderne 35
3. Focus pe inovație - tehnologie, coduri și viitor 36

4. Mozaicul cultural - istoria minorităților și identitate 37
5. Pregătiți pentru viața reală - sănătate, etică și sustenabilitate 38
6. Ghid de decizie rapidă: „Ce mi se potrivește?” 38
7. Concluzie. Viitorul tău începe cu o opțiune 39

CAPITOLUL II. Cadrul strategic și politicile educaționale privind incluziunea persoanelor aparținând minorității rome 40
2.1. Strategia Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome (2022–2027) 40
2.2. Politici educaționale active și de perspectivă, naționale și europene 46

CAPITOLUL III. Specificul ADS și implicații pentru integrarea digitalului..... 52
3.1. Învățarea remedială și funcțională în ADS 52
3.2. Siguranța emoțională – condiție a învățării digitale în ADS 53
3.3 Principii metodologice: low-tech / high-impact..... 56
3.4 Competențe digitale funcționale..... 58
3.5 Set minim de instrumente digitale gratuite (Ce / De ce / Cum) 59
3.6 Proiectarea unei lecții ADS integrate digital (pas cu pas) 61
3.7 Diferențiere și incluziune cu sprijin digital 65
3.8 Evaluare formativă digitală și feedback motivant..... 70
3.9 Managementul clasei ADS în activități digitale..... 74
4.0. Studii de caz pe discipline (română, matematică, civică) 78
Studiu de caz 1. Limba română - Scriere funcțională..... 78
Studiu de caz 2. Matematică – Calcul aplicat..... 81
Studiu de caz 3. Educație civică – Drepturi la locul de muncă83

ANEXE – ȘABLOANE ȘI INSTRUMENTE REUTILIZABILE..... 88
Principii generale de utilizare a șabloanelor în ADS..... 88
ANEXA A – Șablon fișă Canva (1 pagină) 89
ANEXA B – Șablon Google Forms 90
ANEXA C – Șablon LearningApps (potrivire)..... 91
ANEXA D – Contract de învățare digitală 92

CAIET DE LUCRU Integrarea tehnologiilor digitale în ADS 95
Activitatea 1. Autoevaluare: profil digital (profesor) 97
Activitatea 2 – Criterii de selecție a instrumentelor (ADS) 98
Activitatea 3 – Proiectarea unei fișe Canva (1 pagină)..... 99
Activitatea 4 – Construirea unui Google Form (exit ticket) . 100
Activitatea 5 – Diferențiere: sarcini pe 3 niveluri..... 101
Activitatea 6 – Studiu de caz (Română) – proiectare rapidă 102
Activitatea 7 – Studiu de caz (Matematică) – proiectare rapidă 103
Activitatea 8 – Studiu de caz (Civică) – proiectare rapidă.... 104
Activitatea 9 – Proiect final (evaluabil) 105

Bibliografie 106

Introducere

Acest ghid este destinat profesorilor care predau persoanelor care parcurg programul „A doua șansă în educație” (ADS) – program educațional ce are ca obiectiv integrarea/ reintegrarea în parcursul școlar a celor care, din diverse motive, nu au fost școlarizați sau au întrerupt studiile sau nu au finalizat învățământul obligatoriu.

Din punct de vedere pedagogic, acest program se diferențiază semnificativ de învățământul de masă prin profilul cursanților, scopurile educaționale și modalitățile de intervenție didactică.

Predarea în ADS presupune competențe pedagogice specifice, sensibilitate față de experiențele anterioare ale cursanților și capacitatea de a adapta conținuturile la niveluri foarte diferite de pregătire.

Cursanții din ADS prezintă, în majoritatea cazurilor:

- experiențe repetate de eșec școlar;
- nivel scăzut de încredere în propriile capacități;
- anxietate față de evaluare;
- competențe de bază fragile (citire, scriere, calcul);

- competențe digitale inegale, predominant funcționale.

În acest context, rolul profesorului nu este exclusiv acela de transmițător de conținuturi, ci de *mediator al învățării*, facilitator și sprijin emoțional. Predarea trebuie să fie adaptată, flexibilă și orientată spre *reconstruirea relației cursantului cu învățarea*.

În ADS, succesul educațional nu se măsoară doar prin achiziții cognitive, ci prin recâștigarea încrederii și menținerea participării școlare.

Principii aplicabile în ADS:

- *Principiul 1*: puține instrumente, folosite constant.
- *Principiul 2*: telefon-first (totul să meargă pe mobil).
- *Principiul 3*: sarcini scurte + feedback imediat.
- *Principiul 4*: conținut funcțional (viață reală).

Capitolul 1 prezintă cadrul normativ și curricular care fundamentează organizarea programului „A doua șansă” (ADS), atât pentru învățământul primar, cât și pentru cel secundar. Sunt sintetizate prevederile metodologice privind structura programului, condițiile de acces, organizarea modulară și flexibilitatea parcursului educațional al adulților. De asemenea, sunt analizate planurile-cadru specifice ADS, evidențiindu-se modul în care acestea susțin formarea competențelor de bază,

adaptarea la nevoile cursanților adulți și corelarea cu cerințele actuale ale societății și pieței muncii.

Capitolul 2 contextualizează programul „A doua șansă” în raport cu politicile publice naționale și europene privind incluziunea socială și educația adulților. Sunt prezentate direcțiile strategice asumate prin *Strategia Guvernului României pentru incluziunea cetățenilor aparținând minorității rome (2022–2027),* precum și alte politici educaționale relevante, care promovează echitatea, accesul la educație și învățarea pe tot parcursul vieții. Capitolul evidențiază rolul ADS ca instrument educațional esențial în reducerea excluziunii și în sprijinirea integrării socio-profesionale a grupurilor vulnerabile.

Integrarea tehnologiilor digitale în educație (Capitolul 3) este o direcție majoră a politicilor educaționale contemporane, însă în ADS ea trebuie aplicată cu mare atenție. „Digital” nu înseamnă automat platforme complexe sau lecții exclusiv online. În ADS, eficiența vine din instrumente simple, repetabile și cu utilitate imediată.

Cursanții ADS pot avea acces limitat la dispozitive (de multe ori doar telefon), conectivitate intermitentă și experiențe anterioare care asociază „școala” cu eșecul. În aceste condiții, tehnologia trebuie să clarifice pașii de lucru, să faciliteze exersarea și să ofere feedback rapid.

În acest context, integrarea tehnologiilor digitale nu reprezintă un scop în sine, ci un instrument care poate sprijini învățarea, crește motivația și facilita diferențierea, dacă este utilizat echilibrat și responsabil.

Prezentul ghid oferă un cadru de lucru clar și aplicativ pentru integrarea tehnologiilor digitale în activitatea didactică din ADS. Răspunde unor întrebări esențiale pentru practica la clasă:

- *Cum alegem aplicațiile digitale potrivite pentru cursanții ADS?*
- *Cum le introducem gradual, fără a crea presiune sau confuzie?*
- *Cum adaptăm activitățile pentru învățământ primar ADS și secundar ADS?*
- *Cum construim evaluări formative digitale care susțin progresul, fără a accentua teama de greșeală?*
- *Cum folosim diferențierea digitală în mod discret, fără etichetare?*

Ghidul este structurat astfel încât să ofere atât fundamentare pedagogică, cât și instrumente concrete de lucru. Sunt incluse:

- explicații metodologice privind utilizarea responsabilă a tehnologiei în ADS;

- recomandări formulate explicit pentru profesorii care predau în acest program;
- studii de caz pe discipline (Limba română – scriere funcțională, Matematică – calcul aplicat, Educație civică – drepturi și obligații);
- șabloane reutilizabile (Canva, Google Forms, LearningApps, Wordwall);
- contracte și rutine de management digital al clasei;
- checklist-uri profesionale pentru pregătirea lecției digitale.

Structura ghidului permite adaptarea conținuturilor în funcție de disciplina predată și de specificul grupului de cursanți.

Prin acest ghid, ne propunem să susținem profesorii ADS în construirea unui mediu de învățare sigur, predictibil și incluziv, în care tehnologia devine un sprijin real pentru formarea competențelor funcționale și pentru consolidarea încrederii cursanților în propriile capacități.

Integrarea tehnologiilor digitale în programul „A doua șansă” nu înseamnă digitalizare excesivă, ci utilizare inteligentă, echilibrată și orientată spre progres. În centrul fiecărei lecții rămâne relația educațională, iar tehnologia este un instrument care o poate susține, nu înlocui!

Capitolul I.
Structura și funcționarea programului ”A doua șansă în educație”

A. Repere metodologice pentru cadrele didactice

1.1. Grupul-țintă și procesul de înscriere

Beneficiarii programului sunt persoanele care au depășit cu cel puțin 4 ani vârsta corespunzătoare clasei și care nu au finalizat învățământul primar sau secundar inferior. Programul A doua șansă se organizează pe următoarele niveluri:

- **ADS Primar** - pentru cei care nu au parcurs nicio clasă sau au abandonat pe parcursul claselor I-IV;
- **ADS Secundar** - pentru absolvenții de învățământ primar care nu au finalizat gimnaziul (clasele V-VIII).

1.2. Documentația necesară

Dosarul de înscriere trebuie să conțină acte de identitate (copii autentificate), documente care atestă studiile anterioare (foaie matricolă, adeverințe) și, unde este cazul, documente care atestă

competențe dobândite în contexte nonformale sau informale (adeverințe de serviciu, certificate de competențe digitale/ lingvistice).

- *Notă importantă:* Persoanele fără documente de identitate pot fi înscrise cu condiția obținerii acestora până la finalizarea nivelului IV (învățământ primar).

1.3. Organizarea procesului de învățământ

Unitatea de învățământ are libertatea de a stabili un orar flexibil (dimineața, seara, sâmbăta/ duminica sau în vacanțe), după consultarea cursanților.

- **Formatul hibrid:** Activitățile didactice se pot desfășura față în față (minim 75%) și online (maxim 25%), cu condiția asigurării tehnologiei necesare pentru toți cursanții.
- **Frecvența obligatorie:** Cursanții trebuie să participe la cel puțin 70% din orele fiecărui modul, din care cel puțin 50% trebuie să fie cu prezență fizică.

1.4. Trasee educaționale în ADS Secundar

Profesorii pot ghida cursanții către unul dintre cele două trasee:

- **Fără calificare profesională:** Finalizarea gimnaziului (2 ani) sau a ciclului inferior al liceului (3 ani).
- **Cu calificare profesională:** Obținerea unei calificări de nivel 2 (3 ani) sau nivel 3 (4 ani, incluzând un stagiu de practică de 720 ore),.

1.5. Evaluarea și recunoașterea competențelor

1.5.1. *Evaluarea inițială (plasarea pe niveluri)*

Pentru cei care solicită înscrierea la un nivel superior nivelului I (primar) sau anului I (secundar), se organizează o evaluare inițială. Aceasta constă în:

- **Interviu de autoevaluare:** Cursantul precizează competențele pe care consideră că le deține;
- **Probe scrise/orale/practice:** Elaborate de comisia de evaluare pe baza standardelor de performanță.

1.5.2. *Recunoașterea experienței anterioare*

Un pilon esențial al programului este valorizarea achizițiilor cursanților:

- **Echivalarea modulelor:** Se pot echivala module pe baza certificatelor de competențe lingvistice/digitale sau a studiilor anterioare,.

- **Experiența în muncă:** Dacă un cursant lucrează deja în domeniul calificării de cel puțin 6 luni, orele de instruire practică pot fi echivalate pe baza unei adeverințe de la angajator.

1.5.3. *Evaluarea pe parcurs și sistemul de credite*

- **ADS Primar:** Evaluarea se realizează prin **calificative**. Promovarea unui modul necesită cel puțin calificativul „Suficient”.
- **ADS Secundar:** Evaluarea se face prin **note de la 1 la 10**. Media minimă de promovare a unui modul este 5.
- **Credite:** Programul secundar este structurat pe **100 de credite** (plus creditele pentru limba maternă, unde este cazul).

1.6. Curriculum și sprijin suplimentar

1.6.1. *Curriculum modular*

Programul utilizează un curriculum specific, adaptat educației adulților, cu un caracter practic-aplicativ. Pe lângă disciplinele de trunchi comun, există o ofertă de discipline opționale specifice, cum ar fi:

- „Click SUCCES!”
- „Știința și tehnologia mă ajută. Studiez, aplic, creez!”

- „Sănătate și integrare în familie și comunitate”

1.6.2. *Acordarea sprijinului suplimentar*

Profesorii pot recomanda prelungirea duratei programului sau ore suplimentare pentru cursanții care:

- Au dificultăți de învățare sau absențe numeroase;
- Nu au promovat evaluările de modul sau examenul de certificare;
- Sprijinul poate fi realizat prin studiu individual coordonat, consultații sau participarea la orele altor grupe.

1.7. Finalizarea și certificarea studiilor

La finalizarea parcursului educațional, cursanții obțin:

1. **Certificat de absolvire** a învățământului primar sau gimnazial.
2. **Diplomă de absolvire** a ciclului inferior al liceului (pentru traseele corespunzătoare).
3. **Certificat de calificare profesională (nivel 2 sau 3)**, însoțit de suplimentul descriptiv Europass.
4. **Dreptul de a continua studiile** în învățământul secundar superior, conform legii.

B. Sinteza planurilor-cadru și a programelor școlare pentru învățământul gimnazial (Actualizate în 2024)

Programul „A doua șansă” în Învățământul secundar inferior

1. Cadrul legislativ și evoluția reglementărilor

Programul „A doua șansă” reprezintă o inițiativă educațională reglementată prin ordine succesive ale ministrului educației, având ca scop oferirea unei alternative de școlarizare pentru persoanele care nu au finalizat învățământul obligatoriu. Implementarea acestui program a fost stabilită inițial prin **Ordinul nr. 5248/2011**, care a introdus metodologia de organizare a procesului de învățământ și planul-cadru aferent. Ulterior, cadrul normativ a fost actualizat prin **Ordinul nr. 4093/2017**, care a adus modificări și completări specifice articolelor referitoare la organizarea programului, aplicabile începând cu anul școlar 2017-2018.

O schimbare majoră a avut loc prin **Ordinul nr. 3062/2022**, care a aprobat o nouă **Metodologie privind organizarea Programului „A doua șansă”** atât pentru învățământul primar, cât și pentru cel secundar. Această nouă metodologie, intrată în vigoare din anul școlar 2023-2024, a înlocuit reglementările anterioare (Anexa nr. 3 la OMECTS nr. 5248/2011).

2. Structura curriculară și planurile-cadru

Organizarea procesului de învățământ în cadrul programului se bazează pe documente specifice care definesc parcursul educațional al beneficiarilor:

- **Metodologia de organizare:** Definește regulile de desfășurare a cursurilor.
- **Planul-cadru de învățământ:** Specifică disciplinele și numărul de ore alocate pentru învățământul secundar inferior în cadrul programului (Anexa nr. 4 la OMECTS 5248/2011).

3. Oferta națională de discipline opționale

Pentru nivelul de învățământ secundar al programului „A doua șansă”, oferta națională de **discipline opționale (Curriculum la Decizia Elevului)** include programe specifice adaptate nevoilor de învățare ale adulților și tinerilor, având o durată de un an de studiu:

- **Sănătate și integrare în familie și comunitate -** Program axat pe dezvoltarea competențelor sociale și de îngrijire personală (Anexa nr. 18 la OM 6101/2022).

- **Click SUCCES!** - Disciplină menită să sprijine integrarea și reușita în context educațional sau profesional (Anexa nr. 19 la OM 6101/2022).
- **Știința și tehnologia mă ajută. Studiez, aplic, creez!** - O abordare practică a conceptelor științifice și tehnologice (Anexa nr. 20 la OM 6101/2022).
- **Cum mă înțeleg cu celălalt** - Program dedicat dezvoltării abilităților de comunicare și relaționare interpersonală (Anexa nr. 21 la OM 6101/2022).

Aceste discipline opționale reflectă orientarea programului către **aplicații practice** și **integrare socială**, oferind cursanților instrumente relevante pentru viața cotidiană și participarea activă în comunitate.

C. Fundamentarea Strategiei de integrare a disciplinelor opționale din Oferta Națională în Curriculumul la Decizia Școlii (CDȘ)

1.1. Contextul strategic al flexibilizării curriculare în învățământul gimnazial

În peisajul educațional contemporan, Curriculumul la Decizia Școlii (CDȘ) a încetat să mai fie o simplă extensie cantitativă a orelor de curs, devenind un instrument de management strategic esențial pentru personalizarea parcursului

educațional. Într-un sistem de învățământ orientat spre rezultate, flexibilizarea curriculară reprezintă mecanismul prin care unitatea școlară poate asigura o convergență educațională între trunchiul comun și nevoile specifice ale elevului de gimnaziu. Această abordare permite trecerea de la o pedagogie a informării la una a formării de competențe transversale, vitale pentru integrarea într-o societate a cunoașterii.

În acest context este importantă necesitatea alinierii ofertei educaționale cu dinamica profilului absolventului, subliniind rolul disciplinelor opționale în transformarea școlii într-un ecosistem de învățare adaptiv. Obiectivul central este demonstrarea modului în care selecția riguroasă a programelor școlare din oferta națională poate acoperi carențele de aplicabilitate practică și poate stimula performanța. Această viziune este ancorată într-un fundament juridic solid, care evoluează constant pentru a valida noi direcții de explorare cognitivă.

1.2. Cadrul normativ și evoluția planurilor-cadru (2016-2024)

Stabilitatea cadrului legal, dublată de actualizarea sa periodică, este imperativă pentru a asigura validitatea juridică și rigoarea științifică a programelor școlare. Un fundament normativ actualizat oferă managerilor școlari autoritatea de a implementa

parcursuri de învățare care sunt nu doar relevante, ci și recunoscute oficial la nivel național.

Cronologia actelor normative fundamentale pentru învățământul gimnazial reflectă o deschidere progresivă către inovare curriculară:

- **OMENCȘ nr. 3590/2016:** Constitue actul normativ de bază care a aprobat planurile-cadru pentru clasele V-VIII, stabilind regimul juridic al disciplinelor pentru învățământul de masă și cel al minorităților.
- **OMEN nr. 4828/2018 și OMEN nr. 5086/2019:** Reprezintă etape critice de ajustare, modificând anexele pentru învățământul integrat de artă (muzică, coregrafie, arte vizuale) și sportiv, permițând o mai mare libertate în configurarea opționalelor la nivelul ariilor curriculare.
- **OME nr. 6101/2022:** A marcat o expansiune majoră a portofoliului național, introducând o listă diversificată de discipline opționale moderne.
- **OM nr. 4440/2023:** A integrat programe axate pe competențe matematice și logice avansate (Sisteme de numerație, codificare).
- **OM nr. 4165/2024:** Reprezintă cea mai recentă actualizare, validând discipline de avangardă pedagogică precum Design Thinking.

Această succesiune legislativă a facilitat o tranziție sistemică, prin care unitatea de învățământ a dobândit autoritatea de a selecta cursuri interdisciplinare dintr-un portofoliu național vast, garantând în același timp o rigoare metodologică ce transgresează limitele ariilor tradiționale.

1.3. Analiza tematică a ofertei naționale de discipline opționale

Oferta națională de programe opționale funcționează ca un senzor de relevanță socială, oferind școlilor instrumentele necesare pentru a răspunde provocărilor globale. Aceste discipline reconfigurează arhitectura curriculară prin următoarele patru piloni de dezvoltare:

- **Tehnologie și Inovare:** Discipline precum „Robotica și viața” (OME 6101/2022), „EduGaming” (OME 6101/2022) și noile introduceri prin **OM nr. 4165/2024** – „Design Thinking – Eu fac schimbarea!” și „Ora de știut” – fundamentează alfabetizarea digitală și gândirea algoritmică. Acestea transformă elevul dintr-un utilizator pasiv într-un arhitect de soluții tehnologice.
- **Interdisciplinaritate Integrată (STEM):** Un reper fundamental rămâne **OMEN nr. 3806/2013**, care propune cursul „Matematica și științe în societatea cunoașterii”.

Această programă demonstrează că interdisciplinaritatea între matematică, fizică, chimie și biologie are un precedent legal solid, fiind esențială pentru înțelegerea fenomenelor complexe.

- **Cultură, Patrimoniu și Identitate:** Evaluăm impactul unor cursuri precum „Educație pentru patrimoniu”, „Istorie orală. Istorie trăită. Istorie povestită” și „Rădăcini latine în cultura și civilizația românească”. Acestea ancorează profilul absolventului în valori identitare, dezvoltând conștiința istorică.
- **Sustenabilitate și Abilități de Viață:** „Educație privind schimbările climatice” (**OM 3779/2023**) și „Educație pentru dezvoltare durabilă” (OME 6101/2022) răspund imperativului ecologic. Acestea sunt completate de pilonul etic prin „Etică aplicată”, „Mai întâi caracterul” și „Abilități pentru adolescență”, vizând reziliența emoțională.

Analiza acestor programe relevă capacitatea lor de a produce o sinergie între domenii, așa cum o demonstrează „Matematica în natură și arte”, care transgresează granițele rigide ale științelor exacte pentru a explora valențe estetice.

1.4. Evaluarea impactului asupra profilului absolventului de gimnaziu

Formarea „competențelor transversale” reprezintă fundamentul succesului în învățământul liceal și în economia cunoașterii. Programele opționale naționale operează o transformare profundă, evidențiată printr-o analiză de tip cauză-efect:

1. **Studiul Design Thinking (OM 4165/2024):** Cultivă direct capacitatea de rezolvare a problemelor complexe (Problem Solving). Efectul este un absolvent capabil să utilizeze iterația și prototiparea în contexte de viață reală.
2. **Studiul Educației pentru Patrimoniu și Peisaj:** Dezvoltă conștiința culturală și simțul civic. Efectul este responsabilizarea față de mediul construit și natural, depășind simpla memorare de date istorice.
3. **Studiul Sistemelor de Scriere și Codificare (OM 4440/2023):** Pregătește elevul pentru economia digitală. În acest context, codarea este abordată nu doar ca abilitate tehnică, ci ca un nou sistem de scriere, reprezentând o schimbare de paradigmă pedagogică.

Întrebarea „So What?” își găsește răspunsul în **OMEN 5863/2017 (Pregătiți pentru viață)**: fără aceste experiențe de

învățare aplicată, absolventul ar deține doar un bagaj teoretic inert. Opționalele interdisciplinare aduc valoarea adăugată a transferabilității cunoștințelor, transformând școala într-un laborator de competențe sociale și profesionale.

1.5. Incluziune și diversitate în oferta națională (programe speciale)

Managementul de proiect curricular trebuie să asigure echitatea, adaptând oferta pentru categoriile vulnerabile sau cu nevoi specifice.

- ***Învățământul special gimnazial.*** Conform **Anexei II la OME 3702/2021**, adaptarea curriculară este profundă, incluzând „Terapia educațională complexă și integrată”. Aceasta cuprinde sub-componente vitale: ***Socializare, Stimulare cognitivă, Ludoterapie*** și ***Terapie ocupațională****, alături de* ***Kinetoterapie***. Aceste discipline nu sunt accesorii, ci piloni de recuperare și autonomie personală.
- ***Programul „A doua șansă”.*** Cadrul metodologic actualizat prin **OME 3062/2022** (care înlocuiește anexele vechi din 2011) oferă structura necesară pentru implementarea unor cursuri precum „Click SUCCES!”, „Știința și tehnologia mă ajută. Studiez, aplic, creez!” sau

„Cum mă înțeleg cu celălalt” (OME 6101/2022). Acestea sunt proiectate pentru a facilita reintegrarea socială rapidă și reconstrucția stimei de sine.

1.6. Concluzii și recomandări pentru selecția CDȘ

Adoptarea disciplinelor din oferta națională pentru CDȘ reprezintă o decizie strategică ce garantează sustenabilitatea sistemică a procesului de învățământ, beneficiind de rigoarea științifică a programelor aprobate prin Ordin de Ministru.

În vederea optimizării ofertei educaționale la nivelul unității școlare, se recomandă Consiliului de Administrație:

1. **Promovarea convergenței interdisciplinare:** Selectarea disciplinelor care integrează arii multiple (ex: STEM prin OMEN 3806/2013 sau Design Thinking prin OM 4165/2024) pentru a evita fragmentarea cunoașterii.
2. **Auditarea relevanței digitale și ecologice:** Prioritizarea cursurilor de „Cultură digitală” și „Educație privind schimbările climatice”, esențiale pentru profilul cetățeanului european al anului 2030.
3. **Implementarea unui instrument de diagnoză a nevoilor:** Utilizarea unor instrumente de evaluare (chestionare adresate elevilor și părinților) bazate pe profilul absolventului, pentru a asigura o selecție a

opționalelor fundamentată pe date, nu pe disponibilitatea normelor didactice.

Prin integrarea acestor programe inovatoare, școala încetează să mai fie un spațiu al reproducerii informației, transformându-se într-un mediu de învățare modern, capabil să livreze societății tineri adaptabili, etici și echipați pentru viitor.

Sugestii

1. Bun venit în echipa exploratorilor

Felicitări, aventurierule! Tocmai ai primit biletul de acces către un nou continent fascinant. Dacă până acum școala a fost ca o grădină sigură și cunoscută, gimnaziul este o hartă uriașă, plină de teritorii neexplorate care așteaptă să fie descoperite de tine.

În următorii patru ani, nu vei parcurge doar niște „materii” obligatorii. În realitate, pornești într-o misiune de antrenament pentru a dobândi veritabile **super-puteri**. Fiecare oră de curs este o poartă către un univers nou, unde vei învăța să descifrezi codurile realității, să călătorești în timp și să îți construiești propria voce. Această călătorie este organizată în „cartiere” speciale pe care noi le numim *Arii curriculare*.

2. Ce sunt ariile curriculare?

Imaginează-ți că gimnaziul este un oraș al viitorului, iar materiile tale sunt grupate în familii care locuiesc în același cartier. Acestea se numesc **Arii curriculare**. Ele nu există separat, ci lucrează împreună pentru a te ajuta să înțelegi cum funcționează lumea întreagă.

O Arie curriculară este o comunitate de discipline-surori care îți oferă uneltele necesare pentru a explora o anumită latură a vieții, transformând informațiile în piese de puzzle care se îmbină perfect în mintea ta.

Prima oprire în călătoria noastră este cartierul unde cuvintele devin magie.

3. Aria „Limbă și Comunicare” - Arta de a-ți face vocea auzită

Aici vei învăța că limbajul este cea mai puternică formă de magie pe care o posezi. Nu vei studia doar gramatică, ci vei învăța să descifrezi manuscrise vechi și să îți scrii propria legendă, astfel încât lumea să te asculte.

- **Limba și literatura română (V-VIII)** – *Misiunea ta:* Să devii un arhitect al cuvintelor și să stăpânești puterea poveștilor care modelează suflete.
- **Limbi Moderne 1 și 2 (V-VIII)** – *Misiunea ta:* Să obții „cheile universale” pentru a comunica pe tot globul. Poți

alege să explorezi nu doar Engleza sau Franceza, ci și limbi fascinante precum Germana, Italiana, Spaniola, Rusa, sau chiar Japoneza, Chineza și Ebraica.

- **Elemente de limbă latină și de cultură romanică (clasa a VII-a)** – *Misiunea ta:* Să călătorești la rădăcinile civilizației noastre pentru a înțelege codul sursă al limbilor pe care le vorbim azi.

4. Aria „Matematică și Științe ale Naturii” - Codul secret al universului

Te-ai întrebat vreodată cum „vorbesc” celulele între ele sau de ce universul urmează reguli precise? Acest cartier îți oferă ochelari speciali prin care poți vedea forțele invizibile care guvernează totul, de la stelele de pe cer la firele de iarbă.

Materia	Anul de start	Fenomenul „magic” pe care îl vei stăpâni
Matematică	Clasa a V-a	Logica pură și limbajul secret al cifrelor care stau la baza realității.
Biologie	Clasa a V-a	Secretul vieții: de la cum comunică celulele, la de ce inima ta nu obosește niciodată.
Fizică	Clasa a VI-a	Stăpânirea forțelor invizibile: lumina, sunetul, energia și legile mișcării.

Materia	Anul de start	Fenomenul „magic” pe care îl vei stăpâni
Chimie	Clasa a VII-a	Alchimia modernă: cum se transformă materia și cum se creează substanțe noi.

5. Aria „Om și Societate” - Cum Construim Lumea Împreună

În acest cartier, explorezi povestea mare a umanității. Înveți despre eroii trecutului, despre formele pământului și despre regulile care ne fac să trăim în armonie. Un loc special îl ocupă **Educația Socială**, care îți oferă un kit de supraviețuire pentru viața reală:

1. **Clasa a V-a: Gândire critică și drepturile copilului** – Înveți să discerni adevărul de minciună și să îți aperi libertatea.
2. **Clasa a VI-a: Educație interculturală** – Descoperi cum diversitatea popoarelor face lumea mai colorată și mai bogată.
3. **Clasa a VII-a: Educație pentru cetățenie democratică** – Înveți cum poți tu, ca individ, să schimbi regulile comunității în care trăiești.
4. **Clasa a VIII-a: Educație economico-financiară** – Descoperi drumul banilor și cum să iei decizii deștepte pentru viitorul tău.

Tot aici, în clasele a VI-a și a VII-a, vei explora **Istoria și tradițiile minorităților**, o fereastră deschisă către moștenirea culturală diversă a colegilor și prietenilor tăi (bulgari, germani, maghiari, rromi și mulți alții). Din familie nu lipsesc **Istoria** (călătoria în timp), **Geografia** (explorarea spațiului) și **Religia** (căutarea sensului spiritual).

6. Ariile „Arte”, „Tehnologii” și „Sport” - Talent, Energie și Inovație

Informatică și TIC

Aceasta este „bagheta ta digitală”. Nu vei învăța doar să folosești un calculator, ci vei înțelege cum să stăpânești lumea internetului și cum să creezi tu însuți realități virtuale, devenind un cetățean al viitorului digital.

Educație tehnologică și aplicații practice

Aici este podul dintre minte și mână. Vei descoperi cum se transformă materialele în obiecte utile și cum tehnologia se aplică în viața de zi cu zi—de la locuințe și transporturi, până la alimentație. Este locul unde înveți să fii practic și inventiv.

- **Educație Plastică și Muzicală:** Antrenamentul tău pentru frumos, unde înveți să exprimi ceea ce cuvintele nu pot spune prin culoare și sunet.

- **Educație Fizică și Sport:** Sursa ta de energie și disciplină, unde înveți că victoria adevărată se obține în echipă.

7. Consiliere și dezvoltare personală - Busola ta interioară

Aceasta este singura materie care are un singur subiect principal: **TU**. În acest spațiu (clasele V-VIII), nu există răspunsuri greșite. Este locul unde înveți să îți gestionezi emoțiile, să legi prietenii adevărate și să începi să îți desenezi drumul către profesia visurilor tale. Este busola care te ajută să navighezi prin furtunile adolescenței.

8. Curriculum la decizia elevului - Alege-ți propriile aventuri

Pe lângă drumul principal, poți alege poteci secundare care te pasionează. Școala ta îți poate propune un „Meniu de Opționale” unde tu ești cel care decide ce misiune vrea să îndeplinească. Atenție: unele aventuri necesită un „nivel” mai mare pentru a fi deblocate!

- **EduGaming (Clasele V/VI):** Înveți regulile lumii prin intermediul jocurilor digitale.
- **Educație prin șah (Clasele V-VI):** Antrenează-ți mintea pentru strategii de geniu.
- **Robotica și viața (Clasele VI/VII):** Pentru când ești gata să dai viață propriei tale mașinării.

- **Design Thinking – Eu fac schimbarea! (V-VIII):** Înveți cum să rezolvi problemele lumii reale prin creativitate.
- **Teatrul și noi (VI/VII):** Explorează măștile și emoțiile umane pe scenă.
- **Realitatea din spatele ficțiunii (V-VIII):** Descoperă unde se termină povestea și unde începe adevărul științific.

9. Mesaj de final: Ești gata de start!

Gimnaziul nu este o cursă contra cronometru pentru note, ci o călătorie de descoperire a propriei tale persoane. Deși lista de materii pare lungă, fiecare dintre ele este o piesă esențială din armura ta de viitor adult. Îndrăznește să pui întrebări, să greșești și să explorezi cu entuziasm. Fiecare zi de școală este o șansă de a deveni arhitectul propriului tău viitor.

„Cunoașterea este singura aventură care nu se termină niciodată; cu fiecare lucru învățat, devii un explorator mai iscusit al propriului destin.”

Mic ghid pentru disciplinele opționale (CDȘ)

1. Introducere. Dincolo de trunchiul comun – Super-puterea alegerii tale

Imaginează-ți că orarul tău nu este doar o listă de obligații, ci o hartă pe care tu poți desena propriile trasee. În timp ce materiile obligatorii (trunchiul comun) îți oferă baza, **Curriculumul la Decizia Elevului (CDȘ)** reprezintă fereastra ta deschisă către viitor. Această ofertă națională, validată prin ordine ale Ministerului Educației (precum OM 6101/2022 sau OM 4165/2024), îți oferă libertatea de a explora domenii care te pasionează cu adevărat, transformând școala într-un laborator de experimente personale.

De reținut: Nu privi ora de opțional ca pe o simplă „oră în plus”. Este singurul spațiu din programă unde curiozitatea ta are prioritate absolută. Atunci când alegi un opțional, nu vânezi doar o notă, ci îți construiești un profil de competențe care te va diferenția mai târziu. Alegerea de azi poate fi busola care îți indică profilul de liceu potrivit, fie că este vorba de Mate-Info, Științe Sociale sau Arte.

Există o lume întreagă de subiecte care așteaptă să fie descoperite, iar frumusețea acestui univers este că tu ești arhitectul propriei învățări.

2. Harta universului opțional - categorii și teme moderne

Oferta națională este grupată în „insule de cunoaștere” menite să îți dezvolte abilități practice pentru secolul XXI. Iată cum se împart aceste discipline:

Categoria	**Exemple de Cursuri**	**„De ce să îl alegi?” – Beneficiul central**
Tehnologie și Viitor	*EduGaming, Robotica și viața, Cultură digitală*	Devii un creator, nu doar un consumator, înțelegând mecanismele din spatele codului și al algoritmilor.
Societate și Cultură	*Istoria minorităților, Rădăcini latine, Istoralia*	Îți construiești identitatea înțelegând diversitatea culturală și modul în care istoria ne modelează prezentul.
Natură și Sustenabilitate	*Educație privind schimbările climatice, Matematică în natură și arte*	Înveți să fii un arhitect al soluțiilor sustenabile, protejând resursele planetei prin știință și responsabilitate.
Dezvoltare Personală și Arte	*Design Thinking, Abilități pentru adolescență, Text, deschide-te!*	Îți rafinezi „soft skills”-urile: comunicarea, empatia, gândirea critică și capacitatea de a rezolva probleme complexe.

Dar înțelegerea lumii moderne nu se oprește la teorie; ea începe cu instrumentele digitale care ne definesc viitorul.

3. Focus pe inovație - tehnologie, coduri și viitor

Dacă ești pasionat de ecrane, algoritmi și inovație, aceste cursuri fac legătura între hobby-urile tale și marile cariere tehnologice. Alegerea lor în gimnaziu îți poate confirma pasiunea pentru un profil real la liceu:

- **EduGaming (clasele V/VI):** O incursiune în logica jocurilor video. Înveți să analizezi structurile narative și mecanice, pregătindu-te pentru o industrie creativă globală.
- **Robotica și viața (clasele VI/VII):** Explorează modul în care inteligența artificială și mașinile interacționează cu societatea. Este pasul ideal dacă visezi la inginerie sau programare.
- **Cultură digitală (clasele VII/VIII):** Îți oferă „centura neagră” în navigarea sigură și etică pe internet, de la protecția datelor la crearea de conținut digital de impact.
- **Design Thinking – Eu fac schimbarea! (clasele V-VIII):** Te învață să gândești ca un inventator. Identifici o problemă reală și creezi un prototip pentru a o rezolva.

Totuși, pentru a construi viitorul, trebuie să înțelegem mai întâi firele nevăzute care ne leagă de trecut și de cei de lângă noi.

4. Mozaicul cultural - istoria minorităților și identitate

Programul național pune un accent deosebit pe diversitate, oferind cursuri despre istoria și tradițiile minorităților (bulgară, germană, rromă, maghiară etc.) special pentru clasele VI-VII. Acestea nu sunt doar lecții de istorie, ci exerciții de empatie.

„Când am studiat 'Rădăcini latine', am înțeles în sfârșit de ce limba noastră sună atât de muzical și cum suntem conectați cu toată Europa. Nu e doar gramatică, e povestea familiei noastre extinse.” – Alex, *explorator cultural* în clasa a VII-a.

- **Istorie orală. Istorie trăită. Istorie povestită (V-VIII):** Devino un mic detectiv al memoriei, colectând povești de la bunici pentru a înțelege istoria „neoficială”.
- **Text, deschide-te! (clasa a VII-a):** O invitație la descifrarea mesajelor ascunse în lecturi, dezvoltându-ți o imaginație fără limite.

De la explorarea identității, facem pasul către instrumentele practice necesare pentru a supraviețui și a prospera în realitatea de zi cu zi.

5. Pregătiți pentru viața reală - sănătate, etică și sustenabilitate

Succesul tău depinde de modul în care gestionezi situațiile de criză și relațiile umane. Iată „Top 3 abilități de viață” pe care le poți cultiva:

1. **Reziliență și autocunoaștere.** Prin cursul **Abilități pentru adolescență (VI-VIII)**, înveți să navighezi prin furtunile emoționale ale vârstei tale și să îți construiești încrederea în sine.
2. **Integritate și gândire critică.** Disciplina **Etică aplicată (VII/VIII)** te provoacă să iei decizii corecte în situații dificile, pregătindu-te pentru responsabilitățile de adult.
3. **Responsabilitate globală.** Cursuri precum **Educație privind schimbările climatice (VII/VIII)** sau **Lumea cotidiană într-un an (VIII)** îți explică fenomenele complexe care ne afectează planeta, oferindu-ți puterea de a acționa informat.

6. Ghid de decizie rapidă: „Ce mi se potrivește?”

Nu știi ce să alegi? Răspunde sincer la aceste întrebări de auto-reflexie:

- **Dacă** ești fascinat de misterele cifrelor ascunse în natură... **atunci** alege **Matematică în natură și arte**.

- **Dacă** vrei să înțelegi cum poți ajuta pe cineva în situații de urgență... **atunci** caută **Siguranță în situații de risc**.
- **Dacă** simți că ai un spirit critic și vrei să analizezi știrile și poveștile din jurul tău... **atunci** optează pentru **Realitatea din spatele ficțiunii**.
- **Dacă** te interesează stilul de viață sănătos și cultura alimentației... **atunci** explorează **În jurul mesei**.

7. Concluzie. Viitorul tău începe cu o opțiune

Opționalele nu sunt simple ore în plus, ci investiții în versiunea ta viitoare. Ele sunt dovada că școala se poate mula pe interesele tale, oferindu-ți șansa de a explora înainte de a face marile alegeri de la finalul clasei a VIII-a. Consultă oferta specifică a școlii tale, întreabă consilierul școlar și alege cu inima și mintea deschise!

CAPITOLUL II

Cadrul strategic și politicile educaționale privind incluziunea persoanelor aparținând minorității rome

2.1. Strategia Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome (2022–2027)

2.1.1. *Rolul Strategiei în promovarea incluziunii sociale*

Strategia Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022–2027 reprezintă principalul document de politică publică prin care statul român stabilește direcțiile de acțiune pentru reducerea excluziunii sociale și promovarea egalității de șanse în rândul populației rome. Elaborată în concordanță cu Cadrul strategic al Uniunii Europene pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor 2020–2030, Strategia urmărește dezvoltarea unor intervenții integrate în domenii precum educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea, locuirea și participarea civică.

Documentul promovează o abordare bazată pe respectarea drepturilor fundamentale, combaterea discriminării și implicarea activă a comunităților rome în procesul de elaborare și

implementare a politicilor publice, considerând incluziunea socială o responsabilitate comună a autorităților publice, instituțiilor educaționale și societății civile.

2.1.2. *Principiile care fundamentează Strategia*

Strategia este construită pe un ansamblu de principii care orientează toate măsurile propuse în domeniile de intervenție. Dintre acestea, cele mai relevante pentru sistemul educațional sunt prezentate în Fig. 1.

Fig. 1. Principiile Strategiei de incluziune a romilor (2022–2027)

Aceste principii oferă cadrul de referință pentru dezvoltarea unor politici educaționale incluzive și pentru organizarea unor activități didactice care valorifică diversitatea culturală și respectă demnitatea fiecărui cursant.

2.1.3. *Educația – prioritate strategică pentru incluziunea socială*

Strategia identifică educația drept unul dintre cele mai importante instrumente pentru reducerea sărăciei și a excluziunii sociale. Accesul echitabil la educație este considerat o condiție esențială pentru dezvoltarea competențelor personale și profesionale, creșterea gradului de ocupare și participarea activă la viața comunității.

Analiza situației existente evidențiază existența unor diferențe semnificative între populația romă și populația majoritară în ceea ce privește participarea la educație. Printre principalele dificultăți identificate se numără:

- participarea redusă la educația timpurie;
- abandonul școlar;
- segregarea școlară;
- analfabetismul;
- accesul limitat la învățământul liceal și superior;
- participarea redusă la programele de educație a adulților.

2.1.4. *Date statistice care justifică intervențiile educaționale*

Strategia fundamentează necesitatea intervențiilor printr-o serie de indicatori statistici care evidențiază decalajele educaționale existente între populația romă și populația majoritară.

Astfel, datele prezentate în document evidențiază diferențele semnificative între populația romă și populația majoritară în ceea ce privește accesul la educație și nivelul de școlarizare (Fig. 2).

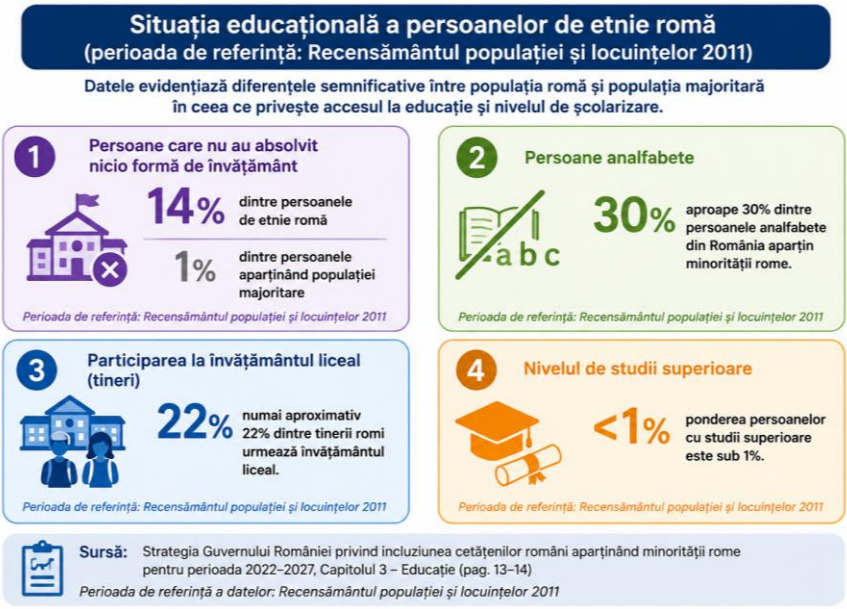

Fig. 2. Situația educațională a romilor din România

Aceste date evidențiază necesitatea implementării unor măsuri educaționale diferențiate și susținute pe termen lung, orientate spre prevenirea abandonului școlar și facilitarea accesului la educație pentru persoanele aflate în situații de vulnerabilitate.

2.1.5. *Programul „A doua șansă” în cadrul Strategiei*

Programul „A doua șansă” este menționat în Strategie ca una dintre măsurile importante pentru reducerea analfabetismului și reintegrarea în educație a persoanelor care au părăsit timpuriu sistemul de învățământ.

În acest sens, Strategia urmărește:

- dezvoltarea și extinderea programelor „A doua șansă”;
- creșterea participării adulților la educație;
- facilitarea accesului persoanelor din comunitățile vulnerabile la programe educaționale;
- dezvoltarea competențelor necesare integrării sociale și profesionale;
- corelarea măsurilor educaționale cu politicile de ocupare și incluziune socială.

Prin obiectivele sale, Programul „A doua șansă” contribuie la recuperarea traseelor educaționale întrerupte și la creșterea șanselor de integrare pe piața muncii.

2.1.6. *Implicații pentru cadrele didactice din Programul „A doua șansă”*

Implementarea Strategiei presupune asumarea unui rol activ de către cadrele didactice implicate în Programul „A doua șansă”. Activitatea profesorului depășește transmiterea conținuturilor curriculare și include sprijinirea cursanților în depășirea dificultăților educaționale și sociale care au determinat întreruperea studiilor.

În acest context, profesorul este chemat să:

- organizeze un proces educațional incluziv și flexibil;
- adapteze demersul didactic la experiența și ritmul de învățare al cursanților adulți;
- promoveze respectul pentru diversitatea culturală și combaterea discriminării;
- prevină abandonul școlar și absenteismul;
- colaboreze cu familia, mediatorii școlari, autoritățile locale și ceilalți parteneri educaționali.

Aceste direcții sunt în deplină concordanță cu obiectivele Strategiei și consolidează rolul Programului „A doua șansă” ca instrument de incluziune socială și educațională.

2.2. Politici educaționale active și de perspectivă, naționale și europene

2.2.1. *Dreptul la educație și principiul învățării pe tot parcursul vieții*

Educația reprezintă unul dintre drepturile fundamentale ale omului, fiind recunoscută atât prin documentele internaționale privind drepturile omului, cât și prin legislația românească. În ultimele decenii, politicile educaționale europene au promovat conceptul de învățare pe tot parcursul vieții (lifelong learning), potrivit căruia procesul educațional nu se limitează la copilărie sau adolescență, ci continuă pe întreaga durată a vieții.

Acest principiu este deosebit de important pentru persoanele care au întrerupt școala și care, prin participarea la Programul „A doua șansă”, beneficiază de oportunitatea reluării studiilor, dezvoltării competențelor și creșterii șanselor de integrare socială și profesională.

2.2.2. *Spațiul european al educației – direcții de dezvoltare până în anul 2030*

Uniunea Europeană promovează dezvoltarea unui Spațiu European al Educației care urmărește creșterea calității educației, reducerea inegalităților și facilitarea accesului tuturor cetățenilor la oportunități de învățare. Obiectivele asumate se regăsesc prezentate în Fig. 3.

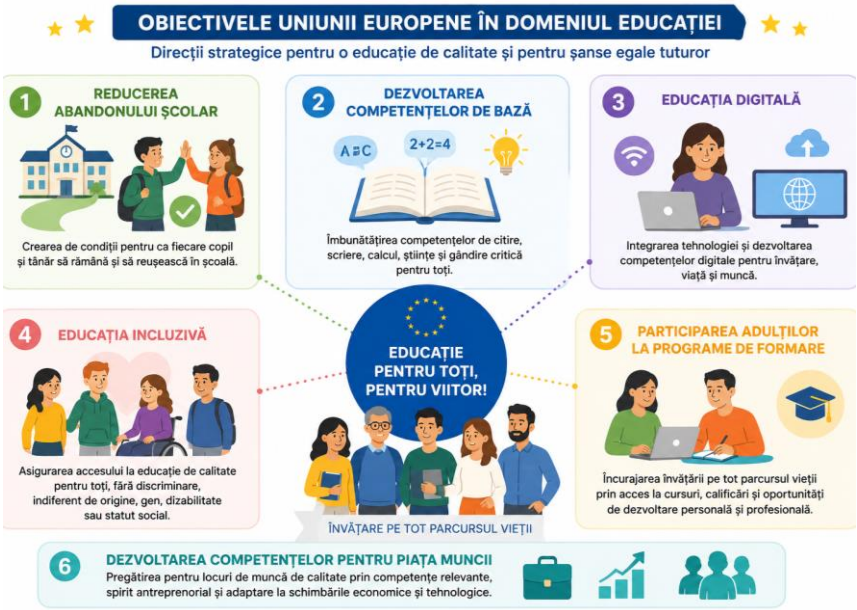

Fig. 3 Obiectivele educației în Uniunea Europeană

Aceste obiective susțin dezvoltarea și extinderea Programului „A doua șansă”, considerat una dintre măsurile eficiente pentru combaterea excluziunii educaționale.

2.2.3. *Politici educaționale naționale privind prevenirea abandonului școlar*

În România, prevenirea părăsirii timpurii a școlii reprezintă una dintre prioritățile politicilor educaționale. Măsurile implementate urmăresc:

- identificarea elevilor aflați în risc educațional;
- sprijinirea grupurilor vulnerabile;
- dezvoltarea programelor remediale;
- extinderea Programului „A doua șansă”;
- dezvoltarea serviciilor de consiliere și orientare.

Aceste intervenții sunt completate prin finanțări naționale și europene dedicate combaterii abandonului școlar și creșterii participării la educație.

2.2.4. *Educația incluzivă – direcție prioritară a politicilor europene și naționale*

Educația incluzivă presupune asigurarea accesului tuturor persoanelor la servicii educaționale de calitate, indiferent de

vârstă, apartenență etnică, statut social sau nivel de pregătire. Politicile actuale promovează eliminarea barierelor din calea învățării și dezvoltarea unor medii educaționale flexibile, adaptate diversității cursanților.

Pentru profesorii implicați în Programul „A doua șansă”, aceste principii presupun adaptarea strategiilor didactice, utilizarea unor metode interactive și valorificarea experienței de viață a cursanților adulți.

2.2.5. *Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*

Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din anul 2018 stabilește opt competențe-cheie care trebuie dezvoltate în toate formele de educație (Fig. 4)

Aceste competențe constituie repere importante pentru proiectarea activităților didactice din Programul „A doua șansă”, deoarece contribuie la integrarea socială și profesională a cursanților.

Fig. 4. Cele 8 competențe-cheie pe tot parcursul vieții

Transformarea digitală reprezintă una dintre direcțiile majore ale politicilor educaționale europene. Planul de Acțiune pentru Educația Digitală 2021–2027 promovează utilizarea tehnologiilor digitale pentru creșterea accesului la educație,

dezvoltarea competențelor digitale și reducerea decalajelor educaționale.

În cadrul Programului „A doua șansă”, utilizarea resurselor digitale poate facilita învățarea flexibilă, personalizarea activităților și creșterea motivației cursanților adulți.

Analiza documentelor naționale și europene evidențiază faptul că Programul „A doua șansă” răspunde direct obiectivelor actuale ale politicilor educaționale privind reducerea abandonului școlar, promovarea educației incluzive, dezvoltarea competențelor-cheie și învățarea pe tot parcursul vieții. În acest context, rolul cadrului didactic depășește transmiterea cunoștințelor și presupune crearea unui mediu educațional flexibil, centrat pe nevoile cursanților adulți, valorificarea experienței lor de viață și dezvoltarea competențelor necesare participării active în societate.

CAPITOLUL III
Specificul ADS și implicații pentru integrarea digitalului

3.1. Învățarea remedială și funcțională în ADS

Învățarea în programul „A doua șansă” are un caracter predominant remedial și funcțional. Aceasta presupune:

- recuperarea competențelor de bază;
- aplicarea cunoștințelor în contexte de viață reală;
- transferul imediat al învățării în situații concrete.

Din această perspectivă, tehnologia digitală nu este introdusă pentru a „moderniza” lecția, ci pentru a sprijini învățarea funcțională. Aplicațiile digitale sunt utile în măsura în care:

- clarifică sarcinile de lucru;
- permit exersarea repetată;
- oferă feedback imediat;
- susțin ritmul individual de învățare.

Atenție!

Utilizarea tehnologiei fără legătură directă cu obiectivele funcționale ale lecției poate accentua sentimentul de inutilitate al școlii pentru cursantul ADS.

3.2. Siguranța emoțională – condiție a învățării digitale în ADS

Un principiu pedagogic esențial în ADS este siguranța emoțională. Mulți cursanți asociază evaluarea, expunerea publică și greșeala cu eșecul și stigmatizarea. În acest context, integrarea tehnologiilor digitale trebuie să reducă presiunea emoțională, nu să o amplifice.

Profesorul are responsabilitatea de a crea un climat în care:

- greșeala este acceptată ca parte a învățării;
- progresul este valorizat, chiar și atunci când este minim;
- evaluarea are rol formativ, nu sancționator.

Instrumentele digitale bine alese pot contribui la acest climat prin:

- feedback automat pozitiv;
- posibilitatea reluării exercițiilor;
- anonimizarea parțială a răspunsurilor;
- evitarea comparațiilor publice.

Atenție!

O aplicație nouă fără demonstrație + practică ghidată poate produce abandon comportamental.

De reținut!

- *În ADS, tehnologia devine eficientă doar atunci când cursantul se simte în siguranță să încerce.*
- *În ADS, tehnologia este un „scaffold” (schelă de sprijin), nu o condiție de acces.*

Exemplu:

În loc de 5 aplicații, folosim 2: WhatsApp + Google Forms. Restul este pe fișe imprimabile.

De reținut!

Rutina este mai importantă decât varietatea. În ADS, predictibilitatea reduce anxietatea.

Barieră frecventă	Soluție
Nu mă descurc cu telefonul!	Pași numerotați + exersare ghidată
Mi-e frică să greșesc!	Exerciții fără notare + feedback pozitiv
Nu am internet!	Materiale offline/ imprimabile + sarcini scurte

ADS nu este doar „același curriculum, dar mai repede”. Este un context educațional cu obiective de recuperare și reîntregire a parcursului școlar, în care motivația cursantului este adesea instrumentală (loc de muncă, certificare, exemplu pentru copii, integrare socială).

Integrarea digitalului trebuie să țină cont de:

1. eterogenitatea nivelurilor
2. ritmurile de învățare diferite
3. barierele emoționale
4. constrângerile de timp
5. accesul la tehnologie

În multe situații, un instrument de comunicare și o fișă vizuală bine făcută sunt mai eficiente decât o platformă completă.

Implicarea tehnologiei trebuie să fie incrementală. Începem cu o rutină: mesaj clar înainte de lecție, fișă de lucru, exercițiu scurt, feedback. Apoi creștem treptat autonomia cursantului.

În ADS, experiența succesului este centrală. Tehnologia ajută dacă oferă micro-reușite: un exercițiu completat corect, un formular trimis, un mesaj redactat corect.

3.3 Principii metodologice: low-tech / high-impact

Un principiu metodologic central în integrarea tehnologiei în ADS este **„low-tech – high-impact”**. Acesta presupune utilizarea unor instrumente digitale simple, ușor de explicat și de reutilizat, care produc efecte pedagogice vizibile.

Caracteristicile abordării „low-tech – high-impact”:

- număr redus de aplicații;
- interfețe intuitive;
- sarcini clare, cu pași numerotați;
- posibilitatea utilizării pe telefonul mobil;
- opțiunea de lucru offline (plan B).

Această abordare este preferabilă utilizării unor platforme complexe, care pot genera confuzie, frustrare și abandon.

Exemplu:

O fișă Canva de o pagină + un exercițiu LearningApps + feedback verbal pot avea un impact mai mare decât o lecție desfășurată integral pe o platformă complexă.

Atenție!

Evitați instrumentele care cer conturi multiple și parole greu de gestionat.

De reținut!

1 instrument = 1 scop.

Nu folosim aceeași aplicație pentru 4 lucruri diferite.

- Regula 10 minute: orice aplicație nouă trebuie să poată fi explicată + practicată în 10 minute.
- Regula 1 pagină: fișele digitale să încapă într-o pagină A4 (și să fie tipăribile).
- Regula 3 pași: sarcina să aibă maximum 3 pași numerotați.

Low-tech/high-impact înseamnă că este recomandat să alegem instrumente care cer competențe digitale minime, dar produc efecte vizibile: claritate, repetare, feedback, organizare. În ADS, valoarea nu stă în „complexitate”, ci în „utilitate”.

Principiul încărcării cognitive: orice element digital adaugă o sarcină (logare, navigare, citire instrucțiuni). Dacă sarcina tehnică depășește sarcina de conținut, cursantul abandonează.

Principiul accesului universal: proiectăm pentru cel mai slab acces (telefon vechi, ecran mic, internet slab). Dacă acolo funcționează, va funcționa pentru toți.

Principiul redundanței: informația importantă apare și verbal, și vizual. Mesaj + fișă + demonstrație.

3.4 Competențe digitale funcționale

De reținut!

Digitalul este și un conținut (competență), nu doar un instrument de predare.

Exemplu.

Obiectiv funcțional: *„Completează un formular simplu pentru o cerere.”*

Activitate cursant	Activitate profesor
Folosește camera pentru a fotografia o fișă completată Trimite un mesaj structurat (salut + cerere + mulțumire)	Creează un formular cu feedback automat pozitiv Creează o fișă Canva cu 3 pași

Pentru cursantul ADS, competența digitală relevantă este funcțională: comunicare, informare, completarea unor formulare, utilizarea unor aplicații simple pentru exersare. Nu urmărim performanțe avansate, ci autonomie minimă.

Pentru profesor, competența digitală în ADS înseamnă:

1. selecție critică a instrumentelor
2. proiectare didactică adaptată

3. management al datelor și confidențialității
4. evaluare formativă digitală
5. suport și mediere.

Recomandare pentru profesorii care predau cursantilor din programul ADS: construiește o progresie de competențe pe 4 săptămâni, astfel:

Săptămâna	Competențe dobândite
1	accesare mesaj
2	completare formular
3	exercițiu interactiv
4	produs simplu

3.5 Set minim de instrumente digitale gratuite (Ce / De ce / Cum)

Prezentăm în acest capitol un set minim de instrumente gratuite recomandate în ADS. Fiecare instrument este descris prin scop pedagogic, mod de introducere, bune practici, riscuri.

Obiectiv didactic	Instrument	Utilitate
• să utilizeze mesaje de comunicare clară, adaptată nivelului cursanților din programul „A doua șansă”, prin formularea și	***WhatsApp / Messenger***	Pentru anunțuri, reamintiri, micro-sarcini. Exercițiu: Creați mesaj

Obiectiv didactic	Instrument	Utilitate
transmiterea de instrucțiuni concise, accesibile și funcționale, folosind canale de comunicare digitale uzuale		scurt, cu pași numerotați și termen clar.
• să creeze, să denumească și să organizeze foldere în Google Drive, pentru stocarea materialelor didactice utilizate în programul „A doua șansă”	***Google Drive***	Stocare fișe, imagini, modele etc Exercițiu: Creați 3–5 foldere în Google Drive (ex.: Fise, Imagini etc.)
• să tehnoredacteze corect un document, cu respectarea regulilor de tehnoredactare	***Canva***	Pentru fișe de lucru cu design prestabilit în care editarea este facilă
• să creeze și să utilizeze exerciții interactive simple în aplicația LearningApps, în vederea consolidării competențelor de bază ale cursanților din programul „A doua șansă”, prin activități de învățare accesibile și adaptate nivelului acestora.	***LearningApps***	Potriviri, completări, ordonări etc.
• să completeze corect un formular electronic realizat în Google Forms, prin	***Google Forms***	Evaluare, autoevaluare,

Obiectiv didactic	Instrument	Utilitate
selectarea și introducerea de răspunsuri adecvate, în vederea autoevaluării și verificării nivelului de înțelegere a conținuturilor parcurse		feedback automat

Atenție!

Nu pornim de la instrument. Pornim de la obiectivul didactic.

De reținut!

Dacă nu poate fi explicat în 10 minute, nu e potrivit pentru ADS (începători).

- Alternativă free pentru formulare electronice: *Microsoft Forms* (dacă școala are conturi Microsoft).
- Alternativă free pentru editare: *LibreOffice* / PDF tipăribil (când internetul e slab).
- Resursă: *YouTube* – folosit doar cu clipuri scurte (2–4 minute) și întrebări ghidate.

3.6 Proiectarea unei lecții ADS integrate digital (pas cu pas)

Exemplu:

Română: redactarea unui mesaj oficial scurt → fișă Canva + Forms (2 itemi) pentru autoevaluare.

Atenție!

Începem mereu cu o demonstrație proiectată + 1 exercițiu făcut împreună.

- *Folosim aceleași pictograme și aceleași cuvinte-cheie în fișe.*
- *Păstrăm un plan B offline: fișă tipărită + discuție.*

În ADS, proiectarea lecției urmărește claritate și ritm. O lecție integrată digital înseamnă că digitalul sprijină una sau două secvențe, nu că „toată lecția e pe telefon”.

Model de lecție (60–90 min) – exemplu ADS

Tema: Educație financiară – Bugetul personal (secundar ADS)

(exemplul se poate adapta ușor și pentru primar ADS)

1. *Activare* (5–10 min) – conexiune cu viața reală

Exemplu: Profesorul adresează întrebarea: „Ce cheltuieli ai într-o lună obișnuită?”

Cursanții răspund oral, iar profesorul notează pe tablă 4–5 exemple (mâncare, chirie, transport, telefon).
Scopul constă în activarea experienței personale și crearea motivației pentru învățare.

2. *Modelare* (10–15 min) – demonstrație + exemplu

Exemplu: Profesorul prezintă o fișă Canva cu un buget simplu: venit lunar; 3–4 cheltuieli; sold final.
Profesorul explică pas cu pas: „Aici scriu venitul, aici scad cheltuielile, aici văd ce îmi rămâne.”
Scopul constă în clarificarea modului de lucru prin exemplu concret.

3. *Practică ghidată* (15–20 min) – fișă + sprijin

Exemplu: Cursanții completează o fișă tipărită sau digitală cu date orientative (sume simple).
Profesorul circulă prin clasă, oferă sprijin individual, clarifică neînțelegerile.
Scopul constă în exersare cu suport, fără presiune evaluativă.

4. *Practică independentă* (10–15 min) – exercițiu digital scurt (maxim 5 itemi).

Exemplu: Cursanții accesează un exercițiu LearningApps: potrivire venit–cheltuieli, calcul simplu al diferenței etc.
Scopul constă în consolidarea autonomă a achizițiilor.

5. *Feedback* (10 min) – Forms + discuție

Exemplu: Cursanții completează un Google Forms cu 3 întrebări:

- Ce am înțeles?
- Ce mi s-a părut greu?
- Cum mă simt după această lecție?

Profesorul discută pe scurt răspunsurile.
Scopul constă în autoevaluare și feedback formativ.

6. *Încheierea lecției* (5 min) – reflecție și pasul următor

Exemplu: Profesorul întreabă:
„Ce lucru nou ai învățat astăzi?”
„Unde poți folosi acest lucru în viața ta?”
Profesorul anunță pasul următor: „Data viitoare vom vedea cum economisim.”

Șablon de instrucțiuni pentru cursant (3 pași):

PAS 1: Deschide link-ul primit / fișa de lucru.

PAS 2: Rezolvă cei 5 itemi, în ordinea indicată.

PAS 3: Trimite rezultatul în Google Forms / fotografiază fișa și o trimiți profesorului.

De reținut!

Instrucțiunile sunt scurte, clare și numerotate.
Folosim verbe concrete (deschide, rezolvă, trimite). Structura este ușor de adaptat pentru primar ADS (mai mult oral și vizual).

3.7 Diferențiere și incluziune cu sprijin digital

De reținut!

Diferențierea nu înseamnă lecții diferite pentru fiecare cursant.
Diferențierea înseamnă** același obiectiv de învățare**, dar** rute diferite **pentru atingerea acestuia.

În programul „A doua șansă”, diferențierea este **obligatorie**, deoarece:

- nivelurile de competență sunt eterogene;
- vârstele și experiențele sunt diferite;
- unii cursanți au lacune majore, iar alții competențe funcționale solide.

Tehnologia digitală permite realizarea diferențierii discret, fără etichetare sau expunere publică.

Atenție!

Nu se recomandă utilizarea clasamente publice (Kahoot, Quiz-uri competitive) *în grupuri sensibile la comparație socială.*
Este recomandat să evităm afișarea scorurilor individuale pe ecran. Accentul trebuie pus pe progres, nu pe competiție.

Model de diferențiere pe 3 niveluri (același context, sarcini diferite)

Context comun (exemplu): *Bugetul lunar*

Toți cursanții lucrează în același context: venituri și cheltuieli lunare. Diferențierea apare la nivelul sarcinii, nu la temă.

Nivel 1 – Sarcină minimă (5 itemi)

Obiective: să rezolve rapid, să crească încrederea de sine.

Activitate profesor	Activitate cursant
• oferă o **fișă simplificată** (Canva sau tipărită); • explică oral fiecare pas; • verifică frecvent înțelegerea;	• completează 5 itemi de tip: • adunări simple (ex.: 100 + 50); • identificarea cheltuielilor;

Activitate profesor	Activitate cursant
• validează efortul („Este suficient pentru acest nivel.”).	• poate lucra cu sprijin direct; • finalizează sarcina în ritm propriu

Nivel 2 – Sarcină standard (7–8 itemi)

Obiective: să-și consolideze cunoștințele și să-și dezvolte autonomia.

Activitate profesor	Activitate cursant
• oferă o fișă sau exercițiu digital **LearningApps**; • clarifică cerințele la început; • intervine doar la solicitare; • încurajează auto-corectarea	• rezolvă 7–8 itemi: • calcule complete venit–cheltuieli; • procente simple (ex.: 10%); • verifică rezultatele; • cere ajutor punctual, dacă este nevoie

Nivel 3 – Sarcină extinsă (proiect scurt / problemă)

Obiective: să-și valorifice competențele avansate.

Activitate profesor	Activitate cursant
• *propune **extensii opționale**;* • *nu impune sarcina tuturor;* • *oferă criterii clare de reușită;* • *validează inițiativa*	• rezolvă o problemă de tip: • *„Ce se întâmplă dacă venitul scade?”* • *„Cum pot economisi 10%?”* • formulează soluții;

Activitate profesor	Activitate cursant
	• poate lucra individual sau în pereche

Model low-floor / high-ceiling (ADS)

Low floor: sarcina este accesibilă tuturor (intrare ușoară).

High ceiling: există extensii pentru cei care pot merge mai departe.

Exemplu concret. **Calcul buget**

- Nivel minim: adunări simple.
- Nivel mediu: procente simple.
- Nivel avansat: scenarii cu economisire și ajustări.

Toți cursanții lucrează pe aceeași temă, fără etichetare.

Stații de lucru – diferențiere funcțională

Organizare (3 stații):

Stația 1 – Fișă tipărită (nivel minim)	**Stația 2 – Exercițiu digital (LearningApps / Forms)**	**Stația 3 – Discuție ghidată**
• exerciții simple; • suport vizual; • lucru ghidat	• sarcină standard; • feedback imediat; • lucru individual.	• clarificări; • exemple din viața reală; • reflecție.

Activitate profesor	Activitate cursant
• **explică regulile rotației;** • **observă progresul;** • **oferă sprijin punctual;** • **validează alegerea cursantului.**	• alege stația potrivită nivelului său; • poate schimba stația; • își asumă ritmul propriu

Accesibilitate – reguli de bază (obligatorii în ADS)

Activitate profesor	Activitate cursant
• **utilizează** font mare**;** • **asigură** contrast bun**;** • **folosește** limbaj simplu**;** • **evită supraîncărcarea vizuală;** • **introduce imagini** doar dacă ajută înțelegerea**.**	• poate citi ușor cerințele; • înțelege sarcina fără explicații suplimentare; • se concentrează pe conținut, nu pe formă

3.8 Evaluare formativă digitală și feedback motivant

3.8.1. Rolul evaluării în prevenirea re-abandonului

În programul „A doua șansă”, evaluarea are un rol strategic în menținerea cursanților în sistemul educațional. Evaluarea percepută ca sancțiune sau etichetare poate reactiva experiențele anterioare de eșec și poate conduce la re-abandon.

Prin urmare, evaluarea trebuie să fie:

- predominant formativă;
- orientată spre progres;
- integrată firesc în activitatea didactică;
- explicată clar cursanților.

Evaluarea digitală, utilizată corect, sprijină aceste obiective prin rapiditate, claritate și feedback imediat.

3.8.2 Evaluarea formativă versus evaluarea tradițională

Evaluarea tradițională este centrată pe verificarea rezultatelor și clasificarea elevilor. În ADS, această abordare este ineficientă.

Evaluarea formativă, în schimb, urmărește:

- identificarea dificultăților;
- ajustarea predării;
- sprijinirea cursantului în procesul de învățare.

Diferențe esențiale:

- evaluarea tradițională pune accent pe notă;
- evaluarea formativă pune accent pe feedback;
- evaluarea tradițională este finală;
- evaluarea formativă este continuă.

De reținut!

În ADS, evaluarea bună este cea care îl face pe cursant să continue, nu să renunțe.

3.8.3 Instrumente digitale pentru evaluare formativă

Printre instrumentele digitale adecvate evaluării formative în ADS se numără:

- formularele online (Google Forms);
- exercițiile interactive cu feedback imediat;
- exit ticket-urile digitale;
- autoevaluările ghidate.

Aceste instrumente trebuie utilizate respectând următoarele reguli:

- număr redus de itemi (5–10);
- limbaj clar și accesibil;
- lipsa cronometrării;
- feedback automat pozitiv.

Atenție!
Formularele lungi sau cu itemi ambigui pot genera frustrare și abandon.

3.8.4. Feedbackul – element central al evaluării digitale

Feedbackul este elementul care transformă evaluarea într-un instrument de învățare. În ADS, feedbackul trebuie să fie:

- imediat;
- specific;
- orientat spre pașii următori;
- formulat într-un limbaj pozitiv.

Feedbackul digital eficient conține:

1. recunoașterea progresului;
2. clarificarea unei dificultăți;
3. indicarea unui pas următor realizabil.

Exemplu:
„Ai identificat corect informațiile principale. Mai încearcă încă o dată exercițiul 2, concentrându-te pe datele numerice!”

3.8.5 Autoevaluarea ca instrument de responsabilizare

Autoevaluarea digitală contribuie la dezvoltarea autonomiei cursantului și la asumarea responsabilității pentru

propria învățare. Aceasta trebuie să fie ghidată și simplă, evitând formulările abstracte.

Autoevaluarea poate include:

- întrebări de reflecție;
- scale simple (am reușit / mai exersez);
- mesaje de încurajare.

De reținut!

Autoevaluarea nu este un test, ci o conversație cu sine despre progres.

Exemplu: 3 întrebări (2 obiective + 1 reflecție).

De reținut: *Feedbackul bun spune: «ce ai făcut bine» + «ce urmează».*

Atenție: *Nu transforma Forms în test clasic (lung, cu sancțiune).*

- Formativ = informație pentru învățare, nu notă.
- Itemi scurți, fără ambiguități.
- Feedback automat pozitiv + recomandare de reluare.

Evaluarea în ADS trebuie să susțină progresul. Evaluarea digitală formativă este utilă când oferă feedback imediat, reduce presiunea și permite profesorului să vadă rapid unde sunt dificultățile.

Tipuri de evaluare digitală recomandate:

1. evaluare inițială scurtă;
2. feedback la final de lecție;
3. autoevaluare săptămânală;
4. mini-proiect evaluat cu rubrică.

Reguli practice pentru Google Forms:

- 5–10 întrebări, limbaj simplu, fără cronometru, feedback automat pe răspunsuri. Include o întrebare de reflecție: *Ce ți s-a părut greu?*
- Feedback motivant: începe cu progresul, indică un singur pas următor, evită comparațiile.

3.9 Managementul clasei ADS în activități digitale

În programul „A doua șansă”, o aplicație digitală pe lecție este suficientă.

Instalările multiple consumă timp, cresc anxietatea, generează confuzie și frustrare.

Exemplu practic 1: „*Astăzi lucrăm doar cu LearningApps. Tot ce avem nevoie este aici.”*
Este recomandat ca profesorul să anunțe timpul exact pentru fiecare sarcină.

Exemplu practic 2: *„Aveți 7 minute pentru acest exercițiu. La final, punem telefoanele jos.”*

Activitate profesor	Activitate cursant
• afișează timpul pe tablă; • reamintește la jumătatea intervalului; • încheie ferm activitatea	• știe cât timp are la dispoziție; • se concentrează pe sarcină; • evită navigarea inutilă

Verificare rapidă, fără control, fără presiune. După exercițiu, profesorul solicită 2–3 cursanți să arate ce au realizat.

Exemplu: *„Cine vrea să prezinte ceea ce a realizat?”*

Activitate profesor	Activitate cursant
• **selectează voluntari;** • **validează efortul, nu perfecțiunea;** • **oferă feedback scurt și clar.**	• prezintă soluția pe ecran; • explică pe scurt ce a făcut; • primește feedback pozitiv

Atenție!

Nu încheiem lecția doar cu activitate digitală. Recapitularea verbală este obligatorie!

Exemplu:

„Ce am învățat astăzi?”

„Ce a fost mai ușor / mai greu?”

Beneficii:

- consolidează învățarea
- permite clarificări finale
- reduce dependența de tehnologie

Reguli simple, co-create cu cursanții. Managementul clasei digitale presupune reguli puține, clare și respectate.

Exemple de reguli funcționale

- **Regula „ecran jos”**

Când profesorul explică, toți pun telefonul cu ecranul în jos.

Exemplu practic:

Profesorul spune: *„Ecran jos, explicăm.”*

Cursanții respectă regula fără discuții.

- **Regula „mâna ridicată”**

Când cineva are dificultăți, **ridică mâna**, nu strigă.

Beneficii:

- reduce zgomotul;

- crește respectul reciproc;
- profesorul poate oferi sprijin ordonat.

Stabilirea rutinelor digitale

Rutine recomandate:

- când se folosesc telefoanele;
- când sunt puse deoparte;
- cum se cere ajutor;
- ce se face la finalul activității.

Lucru în perechi – sprijin și incluziune

Practică recomandată: Un cursant cu competențe digitale mai bune îl sprijină pe unul cu dificultăți.

Activitate profesor	Activitate cursant
• stabilește perechile; • explică rolurile; • monitorizează interacțiunea	• cursantul mai sigur explică; • celălalt execută; • ambii învață

Beneficii:

- reduce anxietatea;
- crește solidaritatea;
- evită stigmatizarea.

Protecția datelor – reguli de bază (obligatoriu)

Practici sigure

- evită colectarea de date sensibile;
- utilizează prenume mici sau inițiale**;**
- nu solicita conturi personale inutile;
- explică scopul fiecărei activități digitale.

Exemplu: *„În exercițiu treceți doar prenumele sau inițiala.”*

4.0. Studii de caz pe discipline (română, matematică, civică)

Această secțiune include trei studii de caz cu scenariu didactic, concepute pentru ADS, cu integrare digitală minimală, dar eficientă. Fiecare studiu de caz include: obiective, resurse, pași de predare, diferențiere, evaluare și adaptări primar/secundar.

Studiu de caz 1. Limba română - Scriere funcțională

Tema: Mesaj către o instituție

Context real: Un cursant trebuie să trimită un mesaj către:

- primărie (program de lucru);
- școală (adeverință);
- angajator (program);
- companie de utilități (clarificare factură).

Mulți cursanți ADS folosesc mesaje informale, omit informații esențiale sau nu cunosc formula de adresare.

Obiectiv: să redacteze un mesaj scurt, politicos, care conține informațiile esențiale.

Instrumente

- Canva – fișă-model cu structură clară;
- WhatsApp – simulare transmitere;
- Google Forms – autoevaluare scurtă.

Desfășurarea activității

1. Analiza modelului (10–15 min)

Activitatea profesorului	**Activitatea cursantului**
• afișează în Canva un model: *Bună ziua,* *Mă numesc …* *Vă contactez în legătură cu …* *Aș dori să știu …* *Vă mulțumesc.* • explică fiecare element: • formula de salut; • prezentarea; • solicitarea clară; • formula de încheiere.	• identifică părțile mesajului; • răspunde la întrebări: • „Ce lipsește dacă nu spun numele?” • „De ce este important tonul politicos?”

2. Completarea câmpurilor (15 min)

Profesorul oferă un șablon cu spații libere.

Exemplu situație reală: „Ai primit o factură mai mare la energie. Vrei explicații.”

Cursantul completează: numele, motivul mesajului, solicitarea concretă.

3. Redactarea mesajului (15 min)

Nivelul de autonomie crește.

Nivel 1 - Completează șablonul exact.

Nivel 2 - Redactează liber, dar folosind ghid: 4–5 propoziții, limbaj politicos.

Nivel 3 - Adaptează pentru alt context: cerere de adeverință, solicitare programare, clarificare taxă.

4. Transmiterea mesajului (5–10 min)

Simulare: cursanții trimit mesajul pe WhatsApp (către profesor sau grup simulat).

5. Autoevaluare (Forms – 5 min)

Întrebări:

Am inclus formula de salut? (Da/Nu)

Am precizat motivul?

Mesajul este politicos?

Ce a fost dificil?

De ce este relevant acest studiu de caz?

Cursanții pot aplica imediat competența în comunicare cu instituții, relația cu angajatorul, situații administrative reale.

Studiu de caz 2. Matematică – Calcul aplicat

Tema: Bugetul lunar

Context real: Un cursant

- primește salariu minim;
- are cheltuieli fixe;
- nu știe cât poate economisi.

Obiectiv: Cursantul calculează totalul cheltuielilor și economisirea simplă.

Instrumente

- Fișă Canva/print;
- LearningApps (consolidare);
- Google Forms (verificare).

Situație reală

- Venit: 3000 lei
  Chirie: 1200 lei
  Utilități: 400 lei
  Mâncare: 800 lei
  Transport: 200 lei

Activitate

Nivel 1 – Adunare

Profesorul explică pas cu pas, oferă sprijin.

Cursantul adună cheltuielile, scade din venit.

Nivel 2 – Procent simplu

Profesorul explică ce înseamnă 10%, prezintă formula simplificată.

Cursantul calculează 10% din venit, verifică dacă poate economisi.

Nivel 3 – Scenariu cu variații

Situație:

„Venitul scade la 2700 lei. Ce ajustări faci?”

Cursantul propune soluții, argumentează.

Consolidare digitală (LearningApps)

Exercițiu: potrivire venit–cheltuieli, calcul automat.

Evaluare (Forms)

3 itemi scurți:

- Care este totalul?
- Cât rămâne?
- Ce ai face diferit?

Impact real

Cursanții înțeleg bugetul personal, pot lua decizii financiare, reduc riscul de datorii.

Studiu de caz 3. Educație civică – Drepturi la locul de muncă

Context real: Cursanții au contracte temporare, nu cunosc drepturile legale, evită să întrebe de teamă.

Obiectiv: Cursantul identifică 3 drepturi și 3 obligații aplicate în situații concrete.

Instrumente

- Video scurt (2–3 min);
- Google Forms (situații);
- Padlet (reflecție).

Desfășurarea activităților

1. Vizionare video

Tema: program de lucru, concediu, plata orelor suplimentare.

2. Analiza situațiilor (Forms)

Situație 1: „Angajatorul nu plătește orele suplimentare.”

Întrebări:

- Este legal?
- Ce drept este încălcat?

Situație 2: „Un angajat refuză echipamentul de protecție.”

Întrebare:

- Ce obligație nu respectă?

3. Discuție de clarificare

Profesorul corectează mituri, explică diferența drept/obligație.

Diferențiere

Nivel 1: identificare directă din listă.

Nivel 2: aplicare pe situații simple.

Nivel 3: analiză scenariu complex (conflict de muncă).

Evaluare finală

Cursanții răspund la 3 situații concrete, detaliate mai jos:

Situația 1 – Ore suplimentare neplătite

Ion lucrează la un depozit. În ultimele două săptămâni a rămas zilnic peste program câte o oră. La salariu, nu a primit nici o sumă suplimentară. Când a întrebat, angajatorul i-a spus: „Așa se face aici.”

Întrebări pentru cursanți:

- Este respectat dreptul angajatului?
- Ce drept este încălcat?
- Ce ar putea face Ion în această situație?

Răspuns așteptat:

Dreptul la plata orelor suplimentare este încălcat. Angajatul are dreptul la compensare prin bani sau timp liber.

Situația 2 – Refuzul echipamentului de protecție

Maria lucrează într-o fabrică. Angajatorul îi oferă echipament de protecție, dar Maria spune că este incomod și preferă să nu îl poarte.

Întrebări pentru cursanți:

- Este respectată obligația angajatului?
- Ce obligație nu este respectată?
- Ce riscuri pot apărea?

Răspuns așteptat:

Angajatul are obligația de a respecta normele de protecție a muncii. Refuzul poate duce la accidente și sancțiuni.

Situația 3 – Concediu refuzat

Andrei are contract de muncă pe perioadă nedeterminată. După un an de muncă, cere concediu de odihnă. Angajatorul îi spune că nu poate pleca, deoarece „nu sunt suficienți oameni”.

Întrebări pentru cursanți:

- Are Andrei dreptul la concediu?
- Poate angajatorul să refuze permanent concediul?
- Ce soluții există?

Răspuns așteptat:

Concediul de odihnă este un drept legal. Poate fi amânat justificat, dar nu refuzat permanent.

Utilizarea în clasă a celor 3 exemple oferite poate fi realizată prin:

- *Google Forms* (itemi cu variante multiple + răspuns deschis);
- în discuție ghidată pe grupe;
- în activitate diferențiată (nivel 1 – identificare, nivel 2 – explicare, nivel 3 – propunere soluții).

Reflecție:

„Ce drept nu știai că îl ai?”

Atenție!

Când folosim video, oferim întrebări înainte (ce caut?) și după (ce am înțeles?)

De reținut!

Studiul de caz este un model; adaptăm la contextul clasei și la resursele disponibile.

Recomandări:

- Materiale pregătite înainte: link-uri scurte, fișă tipărită, plan B offline.
- Regula 1-1-1: 1 aplicație principală + 1 fișă + 1 evaluare scurtă.
- Închidere: o propoziție de reflecție (”Azi am învățat să…”).

ANEXE – ȘABLOANE ȘI INSTRUMENTE REUTILIZABILE

În programul „A doua șansă”, eficiența utilizării tehnologiei digitale depinde de claritatea instrucțiunilor și de consecvența instrumentelor utilizate. Profesorii trebuie să dispună de șabloane reutilizabile, simple și testate anterior, pentru a evita improvizația și suprasolicitarea cognitivă a cursanților.

Principii generale de utilizare a șabloanelor în ADS

În programul „A doua șansă”, predictibilitatea și claritatea sunt foarte importante. Cursanții ADS beneficiază de structuri stabile și de instrumente recurente.

Este recomandat să:

- utilizăm aceleași formate de fișe și instrumente pe parcursul mai multor lecții;
- păstrăm toate șabloanele într-un folder organizat în Google Drive;

- duplicăm șablonul înainte de fiecare lecție, fără a modifica originalul;
- testăm fiecare instrument pe telefon, înainte de utilizarea la clasă;
- formulăm instrucțiuni scurte, numerotate și fără ambiguități.

Exemplu de instrucțiune eficientă:

„Deschide link-ul. Răspunde la 5 întrebări. Apasă TRIMITE.”

Este recomandat să evităm formulări lungi sau explicații complexe în mediul digital.

ANEXA A – Șablon fișă Canva (1 pagină)

- Fișa Canva trebuie să funcționeze ca suport vizual clar, nu ca prezentare încărcată.

Structură recomandată

1. Titlu clar: **Ce învățăm azi?**

Este recomandat să folosim font mare și contrast puternic.

2. Obiectiv formulat accesibil

„La final vei putea să…”

Exemple:

„… redactezi un mesaj politicos.”

„… calculezi totalul cheltuielilor.”

„… identifici 3 drepturi la locul de muncă.”

Este recomandat să formulăm obiectivul în limbaj simplu, orientat spre acțiune.

3. Pașii lecției (numerotați)

- Privește / Citește modelul.
- Exersează (5 itemi).
- Spune ce ai înțeles.

Este recomandat să păstrăm maximum 3 pași, pentru a reduce supraîncărcarea.

4. Spațiu pentru:

exemplu complet;

exercițiu (max. 5 itemi).

Este recomandat să nu depășim o pagină.

ANEXA B – Șablon Google Forms

Instrument de verificare rapidă și reflecție, fără presiune evaluativă.

Structură recomandată

- Întrebare cu alegere multiplă (concept cheie).

- Întrebare scurtă (aplicație practică).
- Întrebare de reflecție („Ce a fost greu?”).

Este recomandat să:

- limităm formularul la 3–5 întrebări;
- evităm cronometrarea;
- activăm feedback automat pozitiv.

Model de feedback automat

„Ai făcut un progres important. Revino la model și încearcă din nou dacă este nevoie.”

Este recomandat să evităm feedback negativ sau formulări punitive.

ANEXA C – Șablon LearningApps (potrivire)

Consolidare activă, fără competiție.

Instrucțiune standard: „Potrivește termenul cu definiția corectă.”

Este recomandat să:

- utilizăm 6–8 perechi;
- evităm competiția publică;
- explicăm verbal sarcina înainte de începere.

Recomandare specifică ADS

Este recomandat să folosim exercițiile LearningApps pentru consolidare, nu pentru evaluare formală.

ANEXA D – Contract de învățare digitală

Model de reguli (afișate permanent)

- Folosesc telefonul doar pentru sarcină.
- Pun telefonul cu ecranul în jos când profesorul explică.
- Cer ajutor ridicând mâna.
- Nu râd de greșelile altora.
- Încerc din nou dacă greșesc.

Este recomandat să:

- co-creăm regulile cu cursanții;
- le repetăm la fiecare activitate digitală;
- intervenim calm și consecvent în caz de abatere.

ANEXA E – Plan B (offline)

Asigurarea continuității procesului de învățare în cazul problemelor tehnice.

Este recomandat să avem întotdeauna:

1. Fișă tipărită echivalentă

Aceeași structură ca versiunea digitală.

2. Variantă orală

Întrebări scurte, colectare verbală a răspunsurilor.

3. Feedback imediat

Corectare la tablă, clarificări colective.

Exemplu practic

Dacă internetul nu funcționează:

- profesorul scrie itemii pe tablă;
- cursanții răspund în caiet;
- se discută soluțiile.

Este recomandat să comunicăm calm situația și să prezentăm alternativa fără dramatizare.

Recomandări finale pentru profesorii ADS

Este recomandat să:

- folosim maximum o aplicație digitală pe lecție;
- menținem aceeași structură de fișă pe parcursul modulului;
- testăm fiecare instrument înainte de utilizare;

- oferim instrucțiuni numerotate și clare;
- validăm efortul cursanților, nu doar corectitudinea răspunsurilor.

CAIET DE LUCRU

Integrarea tehnologiilor digitale în ADS

Acest caiet de lucru este construit pentru a completa *Ghidul metodologic pentru profesorii din Programul „A doua șansă în educație”* și are rolul de a facilita aplicarea în practică a conceptelor, strategiilor și recomandărilor metodologice prezentate în cadrul acestuia.

Materialul este conceput ca un instrument de lucru destinat cadrelor didactice care doresc să integreze tehnologiile digitale în activitatea didactică, într-un mod adaptat particularităților cursanților adulți și specificului Programului „A doua șansă”.

Caietul cuprinde activități de reflecție, exerciții practice, fișe de lucru, modele de planificare, exemple de proiectare didactică și instrumente de evaluare, care pot fi utilizate atât în activitatea individuală, cât și în cadrul programelor de formare continuă.

Exercițiile propuse urmăresc formarea dar, totodată, și dezvoltarea competențelor digitale ale cadrelor didactice, stimularea utilizării responsabile a resurselor educaționale digitale și proiectarea unor activități de învățare interactive, accesibile și centrate pe nevoile cursanților adulți.

Ne propunem, ca prin caracterul său practic și aplicativ, acest caiet de lucru să sprijine profesorii în transferul eficient al cunoștințelor dobândite în activitatea desfășurată la clasă și să contribuie la modernizarea procesului educațional din Programul „A doua șansă în educație”.

Activitatea 1. Autoevaluare: profil digital (profesor)

Completează autoevaluarea pentru a-ți stabili punctul de plecare.

- Ce aplicații folosesc deja cu ușurință?
- Ce aplicații evit? De ce?
- Ce risc principal văd la digital în ADS?
- Ce beneficiu principal urmăresc?

Spațiu de lucru (notează aici):

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Activitatea 2 – Criterii de selecție a instrumentelor (ADS)

Selectează 3 criterii obligatorii și justifică alegerea.

- Accesibil pe telefon mobil
- Explicabil în 10 minute
- Reutilizabil / tipăribil
- Nu cere conturi multiple
- Permite feedback imediat

Spațiu de lucru (notează aici):

Activitatea 3 – Proiectarea unei fișe Canva (1 pagină)

Schitează o fișă de o pagină pentru o lecție ADS.

- Titlul lecției și obiectivul
- 3 pași numerotați
- Exemplu completat
- 5 itemi de exersare
- Regulă de auto-verificare

Spațiu de lucru (notează aici):

Activitatea 4 – Construirea unui Google Form (exit ticket)

Proiectează un formular cu 5–7 itemi, fără presiune, cu feedback automat.

- 2 itemi de verificare concept
- 2 itemi de aplicație
- 1 item de reflecție (ce a fost greu?)
- Mesaj final de încurajare + pas următor

Spațiu de lucru (notează aici):

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Activitatea 5 – Diferențiere: sarcini pe 3 niveluri

Alege o competență și construiește trei niveluri de sarcini.

- Nivel 1 (minim): …
- Nivel 2 (standard): …
- Nivel 3 (extins): …
- Cum eviți stigmatizarea?

Spațiu de lucru (notează aici):

Activitatea 6 – Studiu de caz (Română) – proiectare rapidă

Pe baza modelului din manual, proiectează o lecție de scriere funcțională.

- Context (cine scrie? cui? de ce?)
- Șablon de mesaj
- Instrument digital ales
- Evaluare formativă

Spațiu de lucru (notează aici):

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Activitatea 7 – Studiu de caz (Matematică) – proiectare rapidă

Proiectează o activitate de calcul aplicat (buget).

- Date de intrare (venit/cheltuieli)
- Sarcină minimă și extinsă
- Instrument de consolidare
- Exit ticket

Spațiu de lucru (notează aici):

Activitatea 8 – Studiu de caz (Civică) – proiectare rapidă

Proiectează o activitate despre drepturi și responsabilități.

- Situație reală (muncă/școală/comunitate)
- Întrebări ghidate
- Instrument digital
- Reflecție

Spațiu de lucru (notează aici):

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Activitatea 9 – Proiect final (evaluabil)

Completează această fișă pentru proiectul final: mini-secvență ADS integrată digital.

- Obiectiv și competență vizată
- Instrument digital + justificare
- Pași de lecție (6 secvențe)
- Diferențiere (minim 2 niveluri)
- Evaluare formativă + feedback
- Plan B offline

Spațiu de lucru (notează aici):

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Bibliografie

1. ORDIN nr. 3.062 din 25 ianuarie 2022 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea Programului "A doua şansă" - învăţământ primar şi a Metodologiei privind organizarea Programului "A doua şansă" - învăţământ secundar, EMITENT MINISTERUL EDUCAŢIEI, publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 127 din 8 februarie 2022
2. Guvernul României. (2022). Strategia Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022–2027. București: Secretariatul General al Guvernului.
3. Hotărârea Guvernului nr. 560/2022 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022–2027 și a Planului de acțiune aferent.
4. Comisia Europeană. (2020). A Union of Equality: EU Roma Strategic Framework for Equality, Inclusion and Participation 2020–2030.
5. Consiliul Uniunii Europene. (2021). Recomandarea Consiliului privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor (2021/C 93/01).
6. Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare.
7. Ministerul Educației. (2021). Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România.
8. Comisia Europeană. (2020). Communication on achieving the European Education Area by 2025.
9. Comisia Europeană. (2020). Digital Education Action Plan 2021–2027.

10. Consiliul Uniunii Europene. (2018). Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01).
11. Consiliul Uniunii Europene. (2021). Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030).
12. UNESCO. (2015). Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action.
13. UNESCO. (2020). Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education – All Means All.

Webografie

1. https://www.edu.ro/metodologii_a_doua_sansa_ADS_2022
2. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/293183
3. https://www.oecd.org/en/publications/why-parenting-matters-for-children-in-the-21st-century_129a1a59-en.html
4. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415

„Viitorul tău depinde de ceea ce faci astăzi.”

Mahatma Gandhi

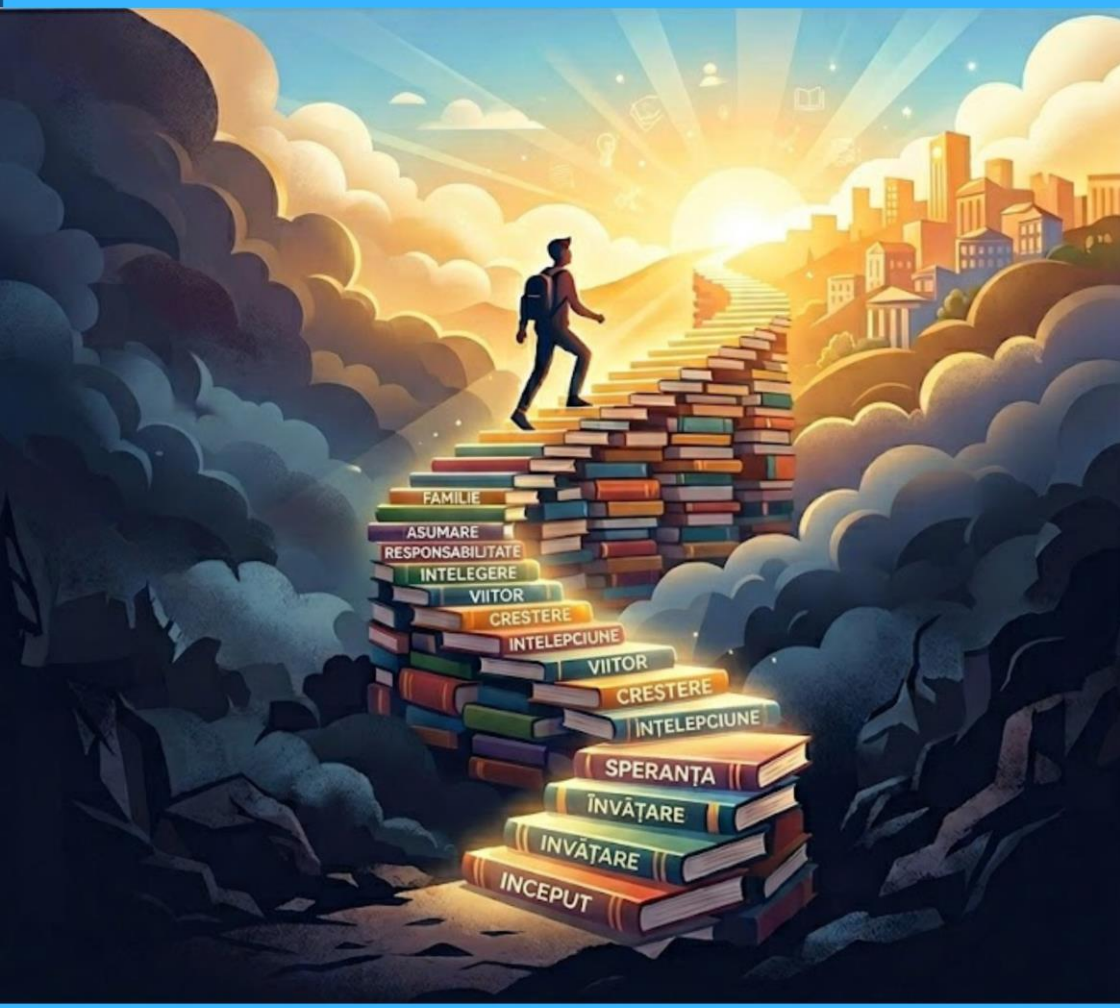

ISBN 978-630-95356-1-0
EDITURA CARTEA VRÂNCEANĂ
2026